

Υπόθεση C-410/23 [Pielatak] ¹

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

3 Ιουλίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Πολωνία)

Ημερομηνία της απόφασεως του αιτούντος δικαστηρίου:

26 Μαΐου 2023

Εκκαλούσα:

I. SA

Εφεσίβλητος:

S.J.

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Έφεση κατά της πρωτόδικης απόφασης σχετικά με αξίωση καταβολής ποινικής ρήτρας λόγω πρόωρης καταγγελίας σύμβασης προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας ορισμένου χρόνου από καταναλωτή ηλεκτρικής ενέργειας που είναι γεωργός.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής απόφασεως

Το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αφορά το ζήτημα αν, υπό το πρίσμα του άρθρου 2, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ, έχει την ιδιότητα του καταναλωτή γεωργός που συνάπτει σύμβαση αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας τόσο για τις ανάγκες γεωργικής εκμετάλλευσής όσο και για οικιακή κατανάλωση. Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα αφορά το ζήτημα αν, υπό το πρίσμα των

¹ Το όνομα που έχει δοθεί στην υπό κρίση υπόθεση είναι πλασματικό. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός από τους διαδίκους.

διατάξεων της οδηγίας 2009/72/EK, επιτρέπεται η επιβολή στον εν λόγω γεωργό ποινικής ρήτρας λόγω καταγγελίας της ως άνω σύμβασης.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Καταλαμβάνουν το άρθρο 2, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, και ο ορισμός του καταναλωτή που περιέχεται στις εν λόγω διατάξεις καθώς και η αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και γεωργό ο οποίος συνάπτει σύμβαση αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας τόσο για την κάλυψη αναγκών γεωργικής εκμετάλλευσης όσο και για ιδιωτική οικιακή κατανάλωση;

2. Έχει το άρθρο 3, παράγραφοι 5 και 7, η αιτιολογική σκέψη 51 και το παράρτημα Ι, σημείο 1, στοιχεία α' και ε', της οδηγίας 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK, που επιβάλλει τη μη επιβάρυνση των καταναλωτών σε περίπτωση υπαναχώρησης από σύμβαση παροχής υπηρεσιών ηλεκτρικής ενέργειας, την έννοια ότι αντιτίθεται στη δυνατότητα επιβολής στον καταναλωτή-πελάτη ενέργειας ποινικής ρήτρας σε περίπτωση καταγγελίας συμβάσεως προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας συναφθείσας για ορισμένο χρόνο [άρθρο 4j, παράγραφος 3α, του *ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne* (νόμου της 10ης Απριλίου 1997 περί ενέργειας)].

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές – άρθρο 2.

Οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου – αιτιολογική σκέψη 17.

Οδηγία 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK – αιτιολογική σκέψη 51, άρθρο 3, παράγραφοι 5 και 7, καθώς και παράρτημα I, σημείο 1, στοιχεία α' και ε'.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (νόμος της 10ης Απριλίου 1997 – Ενεργειακό δίκαιο) [στο εξής: νόμος περί ενέργειας] – άρθρο 4j, παράγραφος 3a:

«3a. Ο τελικός πελάτης μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση ορισμένου χρόνου δυνάμει της οποίας μια επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας του προμηθεύει αέρια καύσιμα ή ενέργεια, χωρίς να υποβληθεί σε άλλα έξοδα και αποζημιώσεις πέραν των απορροώντων από τους όρους της συμβάσεως, αποστέλλοντας έγγραφη δήλωση στην επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας.»

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (νόμος της 23ης Απριλίου 1964 – Αστικός Κώδικας) – άρθρο 22¹ (ορισμός του καταναλωτή), άρθρο 43¹ (ορισμός του επαγγελματία), άρθρο 385¹ (παράνομες ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές), άρθρο 483, παράγραφος 1 (ποινική ρήτρα), άρθρο 484 (ύψος της ποινικής ρήτρας).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Στις 18 Μαρτίου 2017, η εταιρία I. S.A., προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας, συνήψε με τον S.J., έχοντα γεωργική εκμετάλλευση, ολοκληρωμένη σύμβαση πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας. Ως σημείο παροχής οριζόταν η γεωργική εκμετάλλευση του S.J. Σύμφωνα με τη σύμβαση, η πώληση θα άρχιζε στις 31 Δεκεμβρίου 2021. Η σύμβαση συνήφθη ως ορισμένου χρόνου με διάρκεια έως την 1η Ιουνίου 2018. Σε περίπτωση καταγγελίας πριν από την ως άνω ημερομηνία ή αδυναμίας εκτέλεσης της σύμβασης για λόγους οφειλόμενους στον πελάτη, ο τελευταίος όφειλε να καταβάλει ποινική ρήτρα σύμφωνα με τους γενικούς όρους της σύμβασης.
- 2 Με επιστολή της 5ης Μαΐου 2017, ο S.J. δήλωσε ότι υπαναχωρεί από τη σύμβαση ασκώντας το νόμιμο δικαίωμα υπαναχώρησης που προβλέπεται όσον αφορά τις καταναλωτικές συμβάσεις. Επιπλέον, ο S.J. υπέβαλε δήλωση με την οποία ζήτησε την ακύρωση της σύμβασης λόγω πλάνης. Υποστηρίζει ότι, κατά τη σύναψη της σύμβασης, παραπλανήθηκε από τους εκπροσώπους της εταιρίας I. S.A., οι οποίοι τον κατέλαβαν εξαπίνης κατά τη διάρκεια της εργασίας του και δεν του εξήγησαν όλους τους όρους της σύμβασης.

- 3 Με επιστολή της 22ας Μαΐου 2020, η εταιρία I. S.A. απάντησε ότι δεν αναγνωρίζει τις δηλώσεις του S.J. ως παράγουσες αποτελέσματα. Εξέδωσε χρεωστικό σημείωμα σύμφωνα με το οποίο ο S.J. όφειλε, έως την 7η Ιουλίου 2020, να καταβάλει ποινική ρήτρα λόγω πρόωρης καταγγελίας της σύμβασης, περαιτέρω δε εξέδωσε τιμολόγιο για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας προμηθευθείσας μεταξύ της 1ης και της 10ης Ιανουαρίου 2018.
- 4 Ο S.J. αρνήθηκε να καταβάλει τα εν λόγω ποσά. Η εταιρία I. S.A. δεν προμήθευσε καμία ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας στον S.J. Η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας στον S.J. κατά το χρονικό διάστημα που αναγραφόταν στο τιμολόγιο πραγματοποιήθηκε από άλλη εταιρία.
- 5 Με αγωγή της 14ης Απριλίου 2021, η εταιρία I. S.A. ζήτησε από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο να καταδικάσει τον S.J. στην καταβολή του τιμήματος για την προμηθευθείσα ηλεκτρική ενέργεια, πλέον τόκων, καθώς και της επιβληθείσας λόγω πρόωρης καταγγελίας της σύμβασης ποινικής ρήτρας.
- 6 Με το δικόγραφο των προτάσεών του, ο S.J. ζήτησε την απόρριψη της αγωγής στο σύνολό της, προβάλλοντας την ακυρότητα της σύμβασης, τη μη εκπλήρωσή της εκ μέρους της ενάγουσας και την υπαναχώρησή του από τη σύμβαση.
- 7 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την αγωγή. Η εταιρία I. S.A. άσκησε έφεση κατά της πρωτόδικης απόφασεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης και σκεπτικό του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου

- 8 Ο S.J υποστηρίζει ότι έχει την ιδιότητα του καταναλωτή, δεδομένου ότι η διανομή και η πώληση ηλεκτρικής ενέργειας δεν αφορούν μόνο τη γεωργική του εκμετάλλευση αλλά προορίζονται, κυρίως, για οικιακή κατανάλωση.
- 9 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την αξίωση καταβολής του τιμήματος, μολονότι έκρινε ότι ο S.J. δεν είχε την ιδιότητα του καταναλωτή, καθώς, δυνάμει του άρθρου 22¹ του αστικού κώδικα, ως καταναλωτής θεωρείται κάθε φυσικό πρόσωπο που συνάπτει με επαγγελματία δικαιοπραξία η οποία δεν συνδέεται άμεσα με την επαγγελματική του δραστηριότητα. Εξάλλου, η σύμβαση αναφέρει ως παραλήπτη τη «γεωργική εκμετάλλευση», ορίζει δε ότι αφορά μη καταναλωτές. Ο S.J. ανέφερε, βεβαίως, ότι η αγορασθείσα ενέργεια επρόκειτο επίσης να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο οικιακής κατανάλωσης, ωστόσο, κατά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, τούτο δεν ασκεί για να θεωρηθεί ότι ο S.J. έχει την ιδιότητα του καταναλωτή. Ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί δικαιωμάτων του καταναλωτή, η δε σχετική δήλωσή του ήταν ανίσχυρη.
- 10 Ωστόσο, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο εφάρμοσε το άρθρο 4j, παράγραφος 3α, του νόμου περί ενέργειας, σύμφωνα με το οποίο ο τελικός πελάτης μπορεί να καταγγείλει σύμβαση ορισμένου χρόνου δυνάμει της οποίας μια επιχείρηση

ηλεκτρικής ενέργειας του προμηθεύει αέρια καύσιμα ή ενέργεια, χωρίς να υποβληθεί σε άλλα έξοδα και αποζημιώσεις πέραν των απορρεόντων από τους όρους της σύμβασης.

- 11 Κατά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, η αξίωση καταβολής ποινικής ρήτρας δεν έπρεπε να γίνει δεκτή, δεδομένου ότι, δυνάμει του άρθρου 483, παράγραφος 1, του αστικού κώδικα, η συμβατική ποινική ρήτρα συνίσταται στην αποκατάσταση της ζημίας που απορρέει από τη μη εκπλήρωση ή την πλημμελή εκπλήρωση μη χρηματικής ενοχής. Στην περίπτωση της πώλησης ενέργειας, το αντικείμενο της παροχής του αγοραστή είναι η καταβολή του τιμήματος, ήτοι πρόκειται για χρηματική παροχή. Κατά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, δεν ήταν δυνατή η διά συμβατικού όρου επιβολής στον S.J. της καταβολής ποινικής ρήτρας σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης με πρωτοβουλία του τελευταίου, δεδομένου ότι η ενοχή του ήταν χρηματικής φύσεως.
- 12 Επιπλέον, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε αβάσιμη την αξίωση καταβολής του τιμήματος για την καταναλωθείσα ενέργεια, δεδομένου ότι είχε αποδειχθεί ότι η εταιρία I. S.A. δεν είχε προμηθεύσει οιαδήποτε ποσότητα ενέργειας στον S.J.
- 13 Κατ' έφεση, η εταιρία I. S.A. προβάλλει εσφαλμένη εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων καθώς και παράβαση του άρθρου 4j, παράγραφος 3α, του νόμου περί ενέργειας, η οποία έγκειται σε εσφαλμένη ερμηνεία και στην παραδοχή ότι η I. S.A. δεν έχει το δικαίωμα να επιβάλλει την καταβολή ποινικής ρήτρας λόγω πρόωρης καταγγελίας της σύμβασης, ενώ από την ως άνω διάταξη προκύπτει σαφώς ότι ο πελάτης μπορεί να επιβαρυνθεί με πρόσθετα έξοδα όταν η υποχρέωση καταβολής τους απορρέει από τη σύμβαση, πράγμα που συμβαίνει εν προκειμένω.
- 14 Η εταιρία I. S.A. προβάλλει επίσης παράβαση του άρθρου 483, παράγραφος 1, του αστικού κώδικα (το οποίο αφορά τη δυνατότητα επιφύλαξης καταβολής συγκεκριμένου χρηματικού ποσού –ποινικής ρήτρας– ως αποζημίωσης για ζημία προκληθείσα από τη μη εκπλήρωση ή την πλημμελή εκπλήρωση μη χρηματικής ενοχής), απορρέουσα από τη μη εφαρμογή του εν λόγω άρθρου και από την εσφαλμένη παραδοχή ότι η ποινική ρήτρα επιβλήθηκε λόγω μη εκπλήρωσης χρηματικής ενοχής, ενώ η ποινική ρήτρα προβλεπόταν μόνο για την περίπτωση πρόωρης καταγγελίας της σύμβασης και, επομένως, για την περίπτωση συγκεκριμένης συμπεριφοράς του πελάτη και όχι για την περίπτωση μη εκπλήρωσης χρηματικής ενοχής.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 15 Με το **πρώτο προδικαστικό ερώτημα** ζητείται να διευκρινιστεί αν έχει την ιδιότητα του καταναλωτή γεωργός ο οποίος αγοράζει ενέργεια τόσο για την κάλυψη των αναγκών της γεωργικής του εκμετάλλευσης όσο και για οικιακή κατανάλωση.

- 16 Η οδηγία 93/13 ορίζει τις συμβάσεις επί των οποίων έχει εφαρμογή με γνώμονα την ιδιότητα των συμβαλλομένων, αναλόγως του αν ενεργούν ή όχι στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας (απόφαση της 21ης Μαρτίου 2019, Rouvin και Dijoux, C-590/17, σκέψη 23). Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η έννοια του «καταναλωτή» κατά το άρθρο 2, στοιχείο β', της οδηγίας 93/13 πρέπει να καθορίζεται βάσει λειτουργικού κριτηρίου, το οποίο συνίσταται στην εκτίμηση περί του αν η επίμαχη συμβατική σχέση εντάσσεται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που δεν σχετίζονται με την άσκηση επαγγέλματος (διάταξη της 14ης Σεπτεμβρίου 2016, C-534/15, Dumitras, σκέψη 32). Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να γίνει διάκριση βάσει λειτουργικού κριτηρίου, δεδομένου ότι η σύμβαση συνήφθη με σκοπό την κάλυψη τόσο των γεωργικών όσο και των οικιακών αναγκών.
- 17 Η οδηγία 93/13 δεν διέπει τις συμβάσεις διττού χαρακτήρα. Μόνο στην αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 2011/83/ΕΕ, της 25 Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, ο νομοθέτης της Ένωσης επισήμανε ρητώς ότι, «σε περίπτωση συμβάσεων διττού σκοπού, όπου η σύμβαση συνάπτεται για σκοπούς ευρισκόμενους εν μέρει εντός και εν μέρει εκτός των εμπορικών δραστηριοτήτων του, η δε εμπορική σκ[ο]πιμότητα είναι τόσο περιορισμένη ώστε να μην έχει εξέχουσα θέση στο γενικό πλαίσιο της σύμβασης, το εν λόγω πρόσωπο θα πρέπει επίσης να θεωρείται καταναλωτής».
- 18 Ωστόσο, με την απόφασή του της 20ής Ιανουαρίου 2005, Gruber, C-464/01, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι το πρόσωπο που έχει συνάψει σύμβαση η οποία αφορά ένα αγαθό που προορίζεται εν μέρει για επαγγελματική χρήση και εν μέρει για χρήση ξένη προς την επαγγελματική δραστηριότητα του προσώπου αυτού δεν έχει δικαίωμα να επικαλεστεί το ευεργέτημα των κανόνων περί προστασίας του καταναλωτή, «εκτός αν η επαγγελματική χρήση είναι περιθωριακή μέχρι το σημείο να έχει αμελητέο ρόλο στο όλο πλαίσιο της σχετικής οικονομικής πράξεως, ενώ εν προκειμένω δεν έχει σημασία το γεγονός ότι προέχει η εξωεπαγγελματική πτυχή».
- 19 Αντιθέτως, στην απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2022, S.V., C-485/21 (σκέψη 27), το Δικαστήριο επισήμανε ότι προστατεύεται ως καταναλωτής φυσικό πρόσωπο το οποίο είναι συμβαλλόμενο μέρος σε σύμβαση με αντικείμενο τη διαχείριση ακινήτου «εφόσον δεν χρησιμοποιεί το συγκεκριμένο διαμέρισμα για σκοπούς που εμπίπτουν αποκλειστικά στην επαγγελματική του δραστηριότητα». Επομένως, το Δικαστήριο αναφέρεται, εν προκειμένω, στο κριτήριο του αποκλειστικού επαγγελματικού σκοπού.
- 20 Στο πλαίσιο αυτό τίθεται, ως εκ τούτου, το ερώτημα πώς πρέπει να ερμηνευθεί, υπό το πρίσμα του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 93/13 ΕΟΚ, η έννοια του καταναλωτή σε περίπτωση κατά την οποία η σύμβαση έχει μικτό χαρακτήρα, ήτοι είναι εν μέρει καταναλωτική και εν μέρει επαγγελματική. Σε μια τέτοια περίπτωση, χρειάζεται να προσδιοριστεί το κύριο αντικείμενο της σύμβασης ή αρκεί η διαπίστωση ότι ο επαγγελματικός χαρακτήρας της σύμβασης δεν είναι αποκλειστικός; Επομένως, η απάντηση του Δικαστηρίου θα καταστήσει δυνατή

την εκτίμηση συμβάσεων διττού χαρακτήρα, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την εξυπηρέτηση τόσο αναγκών της γεωργικής εκμετάλλευσης όσο και οικιακών αναγκών. Δεδομένης της τάσης διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής των μέσων προστασίας των καταναλωτών, θα πρέπει να καθοριστούν τα κριτήρια που πρέπει να θεσπιστούν για την προστασία των καταναλωτών.

- 21 Με το **δεύτερο προδικαστικό ερώτημα** ζητείται να διευκρινιστεί αν είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής σε καταναλωτή ηλεκτρικής ενέργειας ποινικής ρήτρας σε περίπτωση πρόωρης καταγγελίας σύμβασης προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας συναφθείσας για ορισμένο χρόνο.
- 22 Οι αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου αφορούν το άρθρο 4j, παράγραφος 3α, του νόμου περί ενέργειας, το οποίο προβλέπει το δικαίωμα του τελικού πελάτη να καταγγείλει τη σύμβαση προμήθειας ενέργειας, χωρίς να υποβληθεί σε άλλα έξοδα και αποζημιώσεις πέραν των απορροεόντων από τους όρους της σύμβασης. Επομένως, η εν λόγω διάταξη αφορά σύμβαση στην οποία τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να καθορίσουν τη διάρκεια και τους όρους καταγγελίας της σύμβασης.
- 23 Οι αμφιβολίες αυτές ανέκυψαν στο πλαίσιο της οδηγίας 2009/72/EK. Κατά το αιτούν δικαστήριο, ο υπέρτερος κανόνας που θέτει η εν λόγω οδηγία είναι η δυνατότητα ελεύθερης αλλαγής προμηθευτή ενέργειας καθώς και η ιδιαίτερη προστασία του καταναλωτή. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των τελικών πελατών και, ειδικότερα, μεριμνούν ώστε να υπάρχουν επαρκείς διασφαλίσεις για την προστασία των ευάλωτων καταναλωτών. Όσον αφορά τουλάχιστον τους οικιακούς πελάτες, τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν τα μέτρα που αναφέρονται στο παράρτημα I. Η δυνατότητα υπαναχώρησης συνδέεται επίσης στενά με την αλλαγή προμηθευτή.
- 24 Σκοπός της ρύθμισης είναι, αφενός, η προστασία των πελατών ενέργειας, ιδίως των καταναλωτών και η διασφάλιση των δικαιωμάτων τους, και, αφετέρου, η διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας στους καταναλωτές. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στη νομολογία του Δικαστηρίου που περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, στις αποφάσεις της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, ANODE (C-121/15, σκέψη 36), της 30ής Απριλίου 2020, Overgas Mrezhi i Balgarska gazova asotsiatsia (C-5/19, σκέψη 56), καθώς και της 14ης Οκτωβρίου 2021, Viesgo Infraestructuras Energéticas (C-683/19, σκέψη 44). Η νομολογία αυτή καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται κρατική παρέμβαση στον καθορισμό των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας στο πλαίσιο της οδηγίας 2009/72, παρά το γεγονός ότι μια τέτοια παρέμβαση συνιστά εμπόδιο στη δημιουργία ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- 25 Το θεμελιώδες πρόβλημα που συνεπάγεται η διασφαλιζόμενη ελευθερία αλλαγής προμηθευτή ενέργειας είναι η δυνατότητα επιβολής επιβάρυνσης σε πελάτη ενέργειας σε περίπτωση εκ μέρους του καταγγελίας σύμβασης ορισμένου χρόνου. Από το άρθρο 3, παράγραφος 7, της οδηγίας 2009/72/EK, σε συνδυασμό με το

παράρτημα I, σημείο 1, στοιχεία α' και ε', της ίδιας οδηγίας προκύπτει ότι, στην περίπτωση πελάτη που είναι καταναλωτής, δεν επιβάλλεται καμία επιβάρυνση στην περίπτωση αλλαγής προμηθευτή ή υπαναχώρησης από τη σύμβαση.

- 26 Ωστόσο, ο νόμος περί ενέργειας δεν προβλέπει τέτοια εξαίρεση. Σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με το άρθρο 4j, παράγραφος 3a, του νόμου περί ενέργειας, ο τελικός πελάτης μπορεί να καταγγείλει σύμβαση προμήθειας ενέργειας ορισμένου χρόνου, χωρίς να υποβληθεί σε άλλα έξοδα και αποζημιώσεις πέραν των απορρεόντων από τους όρους της σύμβασης. Επομένως, η ως άνω διάταξη επιτρέπει την πρόβλεψη, σε μια τέτοια σύμβαση, της δυνατότητας επιβάρυνσης του πελάτη με τα «έξοδα και αποζημιώσεις» που ορίζει η εν λόγω σύμβαση. Ο νόμος περί ενέργειας δεν καθορίζει κανένα άλλο κριτήριο για τα εν λόγω έξοδα και αποζημιώσεις ούτε προβλέπει εξαίρεση όσον αφορά τους καταναλωτές.
- 27 Στην περίπτωση των καταναλωτών, η εθνική θεωρία δέχεται ότι, στο πλαίσιο των συναλλαγών με καταναλωτές, άκυρη μπορεί να θεωρηθεί μόνο η προδήλως υπέρμετρη κύρωση που επιβάλλεται σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης. Επομένως, χωρεί εκτίμηση του ύψους της ποινικής ρήτρας στο πλαίσιο ελέγχου καταχρηστικότητας. Τούτο συμβαίνει ιδίως όταν τέτοιες ποινικές ρήτρες οδηγούν, στην πράξη, στην παρεμπόδιση της καταγγελίας των συμβάσεων ορισμένου χρόνου, πράγμα το οποίο προσκρούει στο άρθρο 4j, παράγραφος 3a, του νόμου περί ενέργειας, που προβλέπει τη δυνατότητα καταγγελίας των συμβάσεων ορισμένου χρόνου.
- 28 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το επιτρεπτό της επιβολής τέτοιων ποινικών ρητρών στους καταναλωτές είναι ικανό να ματαιώνει την προστατευτική λειτουργία του άρθρου 3, παράγραφοι 5 και 7, της οδηγίας 2009/72/ΕΚ.